

Kuhmoisten kunta

Kuhmoisten yhtenäiskoulu

Lääkehoitosuunnitelma

Kuhmoisten kunta

Kuhmoisten yhtenäiskoulu

Alkuperäinen lääkehoitosuunnitelma tehty: 16.12.2025

Laatijat: Nupponen Juha, yhtenäiskoulun rehtori
Hattunen Satu, koulunkäynninohjaaja
Ruokola Tanja, koulunkäynninohjaaja

Lääkehoitosuunnitelma päivitetty: 13.2.2026

Hyväksymisajankohta: 5.2.2026

Hyväksyjä: Merja Hietanen, Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjan
apulaisylilääkäri, Pirkanmaan hyvinvointialue

Käsitelty kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmässä (yhteisöllisessä opiskeluhoolto-ryhmässä) 27.1.2026

Sisällysluettelo

1	Kuhmoisten yhtenäiskoulun lääkehoitosuunnitelman tarkoitus	4
1.1	Lääkehoito koulupäivän aikana	5
1.2	Lääkehoidon vaativuustaso ja toteuttamistavat	5
2	Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen	6
2.1	Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen	6
2.2	Koulussa käytettävät riskialttiit ja PVK-lääkkeiksi tai huumausaineiksi luokiteltavat lääkkeet	8
2.3	Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen	8
3	Lääkehoidon vastuut, velvollisuudet ja työnjako	10
3.1	Johdon vastuu	10
3.2	Huoltajan vastuu	12
3.3	Hoitava lääkäri	12
3.4	Kouluterveydenhuolto / perusterveydenhuolto / erikoissairaanhoido	12
3.5	Koulunkäynninohjaaja	13
3.6	Muut kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt	13
4	Lääkehoidon osaaminen ja osaamisen varmistaminen	13
5	Lääkehoidon prosessi	15
5.1	Lääkitysturvallisuuden johtaminen	15
5.2	Lääkityksen ajantasaisuuden selvittäminen ja lääkemääräyksen antaminen	15
5.3	Lääkkeen hankkiminen ja lääkevalikoima	15
5.4	Lääkkeiden säilyttäminen ja hävittäminen	16
5.5	Lääkkeen käyttökuntoon saattaminen, tarkistaminen ja antaminen	16
5.6	Yhteistyö muiden yksiköiden kanssa	16
5.7	Oppilaan ja läheisen ohjaus ja neuvonta	16
6	Seuranta- ja palautejärjestelmä	17
6.1	Lääkehoidon haitta- ja vaaratapahtumien ilmoittaminen, seuranta ja käsittely ..	17
6.2	Lääkkeiden haittavaikutuksista ilmoittaminen	17
6.3	Lääkkeiden tuotevirheistä ja lääkeväärennöksistä ilmoittaminen	17
6.4	Lääkinnällisiin laitteisiin liittyvien vaaratapahtumien ilmoittaminen	18
6.5	Oppilaan / huoltajan tiedonsaanti ongelmatilanteista oppilaitoksella	18
6.6	Lääkitysturvallisuuden toteutumisen seuranta ja valvonta	18
7	Lääkehoitosuunnitelman liitteet	18

1 Kuhmoisten yhtenäiskoulun lääkehoitosuunnitelman tarkoitus

Lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan, miten lääkehoitoa toimintayksikössä toteutetaan. **Kuhmoisten yhtenäiskoulun lääkehoitosuunnitelma** on samalla kuntatason suunnitelma, sillä Kuhmoisissa on vain yksi koulu, Kuhmoisten yhtenäiskoulu, joka pitää sisällään esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen. Lääkehoitosuunnitelman tulee olla ajan tasalla ja riittävän yksityiskohtainen, jotta lääkehoitoa voidaan toteuttaa turvallisesti. Lääkehoitoa toteutetaan koululla niiltä osin kuin lääkehoito on välttämätöntä toteuttaa koulupäivän aikana.

Lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan myös oppilaan/opiskelijan **henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman** laatiminen.

Tämä lääkehoitosuunnitelma pohjautuu Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) sekä alueen koulutuksen järjestäjien yhteistyössä kunnille/koulutuksen järjestäjille laatimaan **mallipohjaan**. Se puolestaan rakentuu Pirkanmaan hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman mallipohjaan, jonka runkona on Sosiaali- ja terveysministeriön laatiman Turvallinen lääkehoito -oppaan ([Turvallinen lääkehoito : Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)) mukainen lääkehoitosuunnitelmarunko. Mallipohjan sisältöjä ohjaavat oppaan periaatteet turvallisesta lääkeshoidosta sosiaali- ja terveyspalveluiden yksiköiden ulkopuolella. Mallipohja on esitelty Pirkanmaan opiskeluhoollon alueellisessa yhteistyöryhmässä 26.4.2024.

Kunta- / koulutuksen järjestäjäorganisaatiokohtainen suunnitelma on laadittu Pirhan mallipohjaa hyödyntäen. Laatimisessa on yhtenäiskoulun rehtorin lisäksi ollut mukana lääkehoitoa syyslukukaudella 2025 toteuttavat koulunkäynninohjaajat.

Suunnitelma **tarkistetaan** vuosittain ja **päivitetään** aina tarpeen mukaan. Suunnitelma koskee myös kunnan alueella toimivia yksityisiä koulutuksen järjestäjiä. Tällä hetkellä muita koulutuksen järjestäjiä ei kunnan alueella ole.

Pirkanmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon asiantuntijat tukevat lääkehoitosuunnitelman valmistelua ja päivittämistä tarvittaessa kunta-/koulutuksenjärjestäjäkohtaisissa opiskeluhoollon ohjausryhmissä ja oppilaitoskohtaisten täsmennysten laatimista oppilaitoskohtaisissa opiskeluhoolloryhmissä.

1.1 Lääkehoito koulupäivän aikana

Lääkehoitoa toteutetaan kouluilla niiltä osin kuin lääkehoitoa on välttämätöntä toteuttaa koulupäivän aikana. Yleisimmin käytettävät lääkevalmisteet koulupäivän aikana ovat diabeteslääkkeet (insuliini), voimakkaiden allergisten reaktioiden hoidossa tarvittavat lääkkeet (adrenaliinikynät) ja kipulääkkeet (päänsärky/migreeni, kuukautiskivut). Kullekin oppilaalle, jolle on välttämätöntä toteuttaa lääkehoitoa koulupäivän aikana, laaditaan henkilökohtainen lääkehoitosuunnitelma (liite 1).

Tässä suunnitelmassa oppilaalla tarkoitetaan sekä esioppilasta, perusopetuksen oppilasta että lukion opiskelijaakin.

1.2 Lääkehoidon vaativuustaso ja toteuttamistavat

Perustason lääkehoidosta vastaavat koulunkäynninohjaajat. Perustason lääkehoitoon kuuluvaksi katsotaan verensokerin seuranta, ADHD-lääkkeiden annostelu ja antaminen, silmätippojen laitto, ihon hoito lääkärin määräämillä rasvoilla, mahdollisten kuuriluonteisten särkylääkkeiden ja antibioottien annostelu ja antaminen oppilaalle. Vaativaan lääkehoitoon esim. EpiPen-adrenaliinikynän, insuliinipistosten sekä insuliinipumpun käyttöön tarvitaan erillinen koulutus. Kaikki tällä hetkellä yhtenäiskoululla työskentelevät koulunkäynninohjaajat ovat keväällä 2025 osallistuneet lääkehoidon koulutukseen ja suorittaneet hyväksytysti lääkehoidon teoriaan liittyvän osaamistestin sekä antaneet näytön insuliinikynän käytöstä. Tällä menettelyllä on taattu se, että tietyn oppilaan luokassa toimivan ohjaajan poissa ollessa koululta löytyy muitakin, jotka hallitsevat lääkehoidolliset asiat.

Pääsääntöisesti oppilaiden tarvitsemat lääkkeet ovat oppilaiden hallussa (repassa, lokerossa tms.). Tarvittaessa niitä voidaan säilyttää myös opettajainhuoneessa. Ensimmäisessä on ibuprofeenia ja parasetamolia sisältäviä suun kautta annosteltavia

särkyläkkeitä. Näitä on lupa antaa oppilaille vain, jos 1) terveydenhoitaja ei ole paikalla JA 2) oppilaalla ei ole omia mukana JA 3) koulun aikuinen on saanut huoltajalta luvan lääkkeen antamiseen oppilaalle.

2 Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

2.1 Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

Tavallisimpia pitkäaikaissairauksien lääkkeitä, joita annostellaan koulupäivän aikana, ovat diabeteksen hoitoon käytettävä insuliini, epilepsialäkkeet, vakavaan allergiseen reaktioon annettava adrenaliinipistos sekä ADHD-läkkeet.

On olennaista, että oppilaan kanssa toimivat henkilöt saavat riittävät tiedot oppilaan sairaudesta ja sen vaatimista toimenpiteistä, jotta lääkehoito toteutuu turvallisesti. Nämä tiedot saadaan ensisijaisesti huoltajilta, mutta tarvittaessa myös erikoissairaanhoidon tai muun hoitovastuussa olevan tahon kautta, tarvittaessa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tukemana.

Koulussa tulee olla sovittuna selkeä työnjako, kuka auttaa oppilasta huolehtimaan lääkehoidostaan sekä miten toimitaan poikkeuksellisissa tai yllättävissä tilanteissa.

Taulukko 1. Koulussa toteutettavan lääkehoidon riskejä

Riski	Miten varaudutaan
Lääkehoitoon osallistuvan henkilöstön osaamisen varmistaminen	Huolehditaan, että lääkehoitoon osallistuva henkilö osallistuu säännöllisesti lääkehoidon lisäkoulutukseen.
Poikkeukset tavanomaisesta päiväohjelmasta / työjärjestyksen mukaisesta opetuksesta (retket ym.)	Laaditaan yhdessä sovittu toimintamalli, miten lääkehoidon osalta toimitaan poikkeavan toimintahetken/-päivän aikana.
Lääke annetaan väärälle oppilaalle	Välitön yhteydenotto päivystysavun numeroon 116 117 ja huoltajaan. Mikäli oppilaan vointi on huono, yhteys hätänumeroon 112.

Annettu lääkeannos on liian iso/pieni, annosta muutettu tai lääke lopetettu	Yhteydenotto 116 117 ja huoltajaan. Mikäli oppilaan vointi on huono, yhteys 112. Huoltajan vastuulla on ilmoittaa lääkkeen annosmuutokset/lopettaminen.
Lääke ei ole alkuperäisessä pakkauksessa	Lääkettä annettaessa on aina tiedettävä, mitä lääkettä annetaan. Jos lääke ei ole alkuperäispakkauksessa, on varmistettava muulla tavalla, että kyse on oikeasta lääkkeestä. Esim. huoltajan kanssa sovittu ja kirjattu yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan, mikä lääke ja minkälaisessa pakkauksessa.
Vakava allerginen reaktio	Tunnistetaan reaktio, yhteydenotto 112. Mikäli oppilaalle on määrätty adrenaliinipistos (EpiPen, Ject), annetaan lääke.
Riskialttiit lääkkeet esim. insuliini, ADHD	Tiedostetaan, että insuliinin liika-annos voi aiheuttaa vakavan vaaratilanteen. Huolehditaan erityisestä tarkkuudesta annostelun suhteen. ADHD-lääkkeitä voidaan käyttää potentiaalisesti väärin (myynti). Mikäli oppilas tarvitsee iltapäivästä lisäannoksen, hänellä tulee olla vain 1 tbl/pvä mukana.
Virheellinen antotapa	Oppilaan henkilökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan, miten lääke annetaan. Onko kyseessä esim. pistos vai suun kautta annettava lääke, saako tabletin murskata, tuleeeko se säilyttää valolta suojassa jne. Tarvittaessa otetaan yhteys huoltajaan.
Tarvittaessa otettavat lääkkeet	Esim. kuume/kouristuslääkkeet kuume-kouristajalla, epileptikolla. Kirjataan oppilaan henkilökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan, missä lääke säilytetään (turvallisuuskulma) ja minkälaisessa tilanteessa lääke annetaan.

Lääke vanhentunut	Huoltajien vastuulla on huolehtia lääkityksen voimassaolosta ja huolehtia vanhentuneiden lääkevalmisteiden toimittamisesta apteekkiin.
-------------------	--

2.2 Koulussa käytettävät riskialttiit ja PVK-lääkkeiksi tai huumausaineiksi luokiteltavat lääkkeet

Riskialttiita lääkkeitä ovat pääsääntöisesti insuliini ja ADHD:n hoidossa käytettävät, huumausaineiksi luokiteltavat lääkkeet. Insuliini liian isona annoksena laskee verensokeria altistaen muun muassa kouristuksille ja jopa aivovauriolle. Insuliinin annostelun yhteydessä tulee noudattaa erityistä huolellisuutta.

ADHD-lääkkeisiin liittyy potentiaalinen väärinkäyttöriski. Valtaosin ADHD-lääkkeet otetaan aamuisin kotona ennen kouluun tuloa. Yksittäiset oppilaat saattavat tarvita lisäannoksen iltapäivästä. Jotta lääke ei joudu kenenkään sellaisen käsiin, jolle se ei kuulu, olisi lääke hyvä säilyttää lukitussa tilassa (esim. opettajainhuone, oppilaan lukittava lokero), johon muilla oppilailla ei ole pääsyä. Tuossa tilassa ei ole syytä olla kuin yksittäinen lääkeannos kerrallaan. Mikäli tämä ei ole mahdollista, voi yksi tabletti olla oppilaan omassa repussa huoltajan kanssa sovitussa ja yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjatussa säilytysrasiassa, omassa läpipainopakkauksessaan tms., jotta voidaan varmistaa mistä lääkkeestä on kyse.

2.3 Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen

Lääkehoidon vaaratapahtumat voivat olla joko haittatapahtumia, poikkeamia tai läheltä piti -tapahtumia.

- **Lääkehaittatapahtumalla** tarkoitetaan vaaratapahtumaa, joka aiheuttaa haittaa oppilaalle/potilaalle ja/tai joka ajallisesti liittyy lääkkeen käyttöön. Haittatapahtumat voivat johtua joko lääkkeen ominaisuuksista kuten lääkkeen aiheuttamista haittavaikutuksista tai lääkityspoikkeamista.
- **Poikkeamat** puolestaan voivat johtua tekemisestä, tekemättä jättämisestä tai suojausten pettämisestä. Lääkityspoikkeamia ovat esimerkiksi lääkkeen annosteleminen väärään aikaan, väärällä annoksella, väärän antoreitin kautta

tai ennalta sovitun lääkeannoksen jääminen kokonaan väliin. Lääkityspoikkeamasta voi aiheutua haittaa oppilaalle/potilaalle.

- **Läheltä piti -tapahtumalla** tarkoitetaan vaaratapahtumaa, joka olisi voinut aiheuttaa haittaa oppilaalle/potilaalle. Tällaisessa tilanteessa haitalta on välttytty joko sattumalta tai siksi, että poikkeama tai vaaratilanne on havaittu ja haitalliset seuraukset pystytty estämään ajoissa. Läheltä piti -tilanteista oppiminen on tärkeää, jotta toiminnassa piilevät riskit pystytään havaitsemaan ja toimintaa kehittämään ennen kuin vakavia haittatapahtumia ilmenee.

Lääkehoitoa toteuttavissa yksiköissä tulee olla selkeä ohjeistus työntekijöille tilanteisiin, joissa lääkehoidossa on tapahtunut virhe. Ripeällä ja oikea-aikaisella toiminnalla voidaan pyrkiä minimoimaan virheellisestä lääkehoidosta aiheutuva haitta. Yksiköissä tulee olla toimintaohje riskitilanteiden varalle ja henkilökunta tulee perehdyttää tilanteissa toimimiseen.

Yleisimmät mahdolliset vaaratapahtumat kouluilla toteuttavassa lääkehoidossa on kuvattu taulukossa 1. Mikäli lääkehoidossa tapahtuu virhe, ollaan ensisijaisesti yhteydessä oppilaan huoltajaan ja/tai hoitavaan tahoon. Mikäli heitä ei tavoiteta ja/tai oppilas reagoi virheelliseen annosteluun, soitetaan päivystysapuun 116 117 tai hätätilanteessa 112. Tilanteessa toimivat ne henkilöstön jäsenet, jotka ovat tilanteessa läsnä. Läheltä piti sekä poikkeamatilanteissa tehdään vaaratapahtumailmoitus sekä täytetään intranetissä oleva Kuhmoisten kunnan Läheltä piti -lomake niin, että tilannetiedot jäävät oppilaan tietoihin (esim. paperilomake) ja tieto viedään anonymisti eteenpäin myös organisaatiotasolla (esim. sähköinen ilmoitusjärjestelmä). Rehtoria tulee aina tiedottaa vaaratapahtumista.

Poikkeavissa tilanteissa (esim. retket, leirikoulut, liikuntatunnit, äkilliset hätätilanteet) tulee ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet. Ryhmän opettaja vastaa aina ryhmänsä oppilaiden turvallisuudesta.

Kappaleessa 6 kuvataan lääkehoidon vaaratapahtumien käsittely- ja seurantamenetelyt.

3 Lääkehoidon vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Perusopetuksessa lääkehoitoa toteuttavat erilaisen koulutuksen saaneet työntekijät erilaisissa toimintaympäristöissä. Ensisijaisesti lääkehoidosta vastaavat lähihoitajan koulutuksen tai koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan koulutuksen saaneet koulunkäynninohjaajat.

Lääkehoidon toteuttaminen perustuu aina työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä esihenkilön antamaan lupaan. Tällöin työntekijä voi antaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavaa tai ihon alle pistettävää lääkettä. Vaativan lääkehoidon (pistettävät lääkkeet) osalta vaaditaan lääkehoitolupa, jonka on myöntänyt Pirkanmaan hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden nimeämä lääkäri. Pistettävien lääkkeiden annostelu on vaativaa lääkehoitoa myös lähihoitajakoulutuksen saaneilla.

Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Silloin, kun lääkitseminen on työnantajan hyväksymää toimintaa, siihen liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin. Potilasvahinkovakuutus koskee vain kouluterveydenhuollon ammattihenkilön toimintaa.

Oppilaan henkilökohtaisessa lääkehoitosuunnitelmassa suostumuksensa antanut lääkkeen antaja vastaa siitä, että hän toimii tehdyn suunnitelman mukaisesti. Jokainen yksikön työntekijä vastaa hätätilanteessa ensiaputoimenpiteistä.

3.1 Johdon vastuu

Rehtori vastaa kirjallisen oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimisesta, päivittämisestä ja säilyttämisestä. Rehtori on vastuussa perusopetuslain 41 §:n mukaisesta välttämättömän tiedon siirtämisestä. Kaikesta oppilaan lääkehoidosta tehdään kirjallinen henkilökohtainen lääkehoitosuunnitelma, myös tilapäisestä, kuuriluontoisesta lääkehoidosta, mikäli se edellyttää koulun henkilöstön osallistumista. Suunnitelma perustuu siihen, että lääkehoidon tarpeen on arvioinut ja suunnitellut oppilasta hoitava taho. Tätä tahoja voidaan tarvittaessa konsultoida asiantuntijana.

Oppilaan lääkehoitosuunnitelmassa sovitaan lääkityksen toteuttaja sekä tämän varahenkilö ja heidän tarvitsemansa perehdytys, erityistilanteisiin varautuminen, ensiapukäytännöt sekä työnjako ja vastuut koulun toimijoiden, huoltajien ja oppilaan kesken. Johdon on huolehdittava siitä, että oppilaan henkilökohtainen lääkehoitosuunnitelma jalkautetaan oman yksikön toimintaan ja, että henkilökunta on saanut tarpeenmukaisen perehdytyksen ja mahdollisen lisäkoulutuksen oppilaan lääkehoitoon. Lisäksi rehtori huolehtii, että oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman sisältämiä tietoja käsitellään salassapitosäädösten mukaisesti.

Rehtori kutsuu lääkehoidosta tiedon saatuaan koolle oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimiseksi oppilaan huoltajat, oppilaan kanssa koulussa työskentelevät henkilöt sekä tarvittaessa oppilasta hoitavan terveydenhuollon tahon. Myös oppilas itse voi osallistua kehitystasonsa mukaisesti. Suunnitelma laaditaan oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Koululainen osaa usein itse ottaa lääkkeensä ja tällöin henkilökunnan tehtävänä on antaa huoltajan toimittama lääkeannos tai valvoa, että lääke tulee otetuksi ja seurata oppilaan tilannetta.

Oppilaskohtaisen suunnitelman pitää olla helposti kaikkien lääkehoitoon osallistuvien (myös mahdolliset sijaiset) toimijoiden saatavilla samalla huomioiden, että kyse on henkilö- ja terveystiedosta, johon ei oppilaan lääkehoitoon osallistumattomilla saa olla pääsyä. Suunnitelman laatimisen yhteydessä kerrotaan huoltajille, missä suunnitelmaa säilytetään.

Pitkäaikaisessa lääkehoidossa oppilaan henkilökohtainen lääkehoitosuunnitelma päivitetään vuosittain. Rehtori vastaa päivitysprosessin aloittamisesta. Suunnitelma päivitetään myös aina, kun lääkehoidossa tapahtuu muutoksia.

Suunnitelma siirretään oppilaan mukana perusopetuksessa luokka-asteelta toiselle siirryttäessä. Huoltaja vastaa tiedonsiirrosta nivelvaiheissa. Suunnitelmaa ei arkistoida.

Vaikka työntekijöitä ei voida velvoittaa osallistumaan lääkehoitoon, on yksikön johtajan tehtävä kuitenkin työtehtävien organisoimisella ja rekrytoinneilla vastata siitä, että oppilaan henkilökohtainen lääkehoidon toteutussuunnitelma toteutuu.

3.2 Huoltajan vastuu

Kun koulussa on oppilas, joka tarvitsee säännöllistä lääkehoitoa, huoltajien tehtävänä on huolehtia siitä, että lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä koulun henkilöstön kanssa, tarvittaessa hoitavaa tahoa tai kouluterveydenhuoltoa konsultoiden.

Huoltaja vastaa siitä, että oppilaan lääkehoidon tarve ja kaikki lääkehoidon kannalta tarvittava ajantasainen tieto on yksikön käytettävissä. Huoltaja vastaa myös oppilaan yksilöllisen lääkkeen toimittamisesta ja tiedon siirtämisestä varhaiskasvatukseen/kouluun. Kaikki oppilaan lääkehoitoon osallistuvat tahot toimivat yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilas osallistuu lääkehoidon toteutukseen oman kehitystasonsa mukaisesti.

3.3 Hoitava lääkäri

Hoitavan lääkäri vastaa siitä, että oppilaan lääkehoito on ajan tasalla. Hän ottaa kantaa lääkehoidon tarpeeseen ja määrää lääkkeen. Hän määrittelee mitä lääkettä käytetään, millä annoksella ja kuinka kauan.

3.4 Kouluterveydenhuolto / perusterveydenhuolto / erikoissairaanhoito

Huoltajat vastaavat siitä, että oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimisen tarve tulee koulun ja mahdollisen aamu- ja iltapäivätoimintapaikan tietoon. Jos esimerkiksi kouluterveydenhuollon terveystarkastuksessa tulee esiin säännöllisen koulupäivän aikana annosteltavan lääkityksen tarve, muistutetaan huoltajia tiedon siirrosta ja oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman tekemisen tarpeesta.

Huoltajat vastaavat myös tiedon välittämisestä kouluun tai aamu- ja iltapäivätoimintaan, miten lääkehoito toteutetaan. Mikäli lääkehoito vaatii erityistä osaamista (esim. insuliinipistos), huolehtii lääkehoidosta vastaava terveydenhuollon taho (esimerkiksi

Tampereen yliopistollisen sairaalan lasten diabetespoliklinikka ja sen kuntoutusohjaaja) osaamiseen vaadittavien taitojen opastamisesta oppilaitoksen ammattilaisille yhteistyössä huoltajien kanssa.

3.5 Koulunkäynninohjaaja

Koulunkäynninohjaaja on ensisijaisesti mukana oppilaan lääkehoidon toteuttamisessa niissä tilanteissa, joissa koulun työntekijän tukea lääkehoidon toteuttamisessa tarvitaan.

Läkehoidon toteutus edellyttää säännöllisesti toteutuvaa lisäkoulutusta ja osaamisen varmistamista (pistosten osalta näyttö). Esihenkilön tehtävä on varmistaa, että työntekijä suorittaa tarvittaessa lisäkoulutuksen ja osaamisen varmistamisen. Rehtori hyväksyy allekirjoituksellaan oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman ja antaa lääkkeen antajalle luvan toteuttaa kyseistä lääkehoitoa. Lisäksi mikäli läkehoidon toteuttamiseen kuuluu pistettäviä lääkkeitä, Pirkanmaan hyvinvointialueen nimeämä lääkäri allekirjoittaa erillisen työntekijäkohtaisen lääkehoitoluvan.

3.6 Muut kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt

Toissijaisesti lääkehoitoa toteuttaa oppilaitoksilla muu perusopetuksen henkilöstö. Opettajat ovat mukana välttämättömän läkehoidon toteuttamisessa, mikäli oppilaitoksella ei ole koulutettua ammattilaista. Edellytyksenä on työntekijän oma suostumus, lisäkoulutus, perehdytys ja myönnetty lääkehoitolupa, joka on voimassa määräjän kerrallaan. Rehtori hyväksyy allekirjoituksellaan oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman ja antaa lääkkeen antajalle luvan toteuttaa kyseistä lääkehoitoa. Lisäksi mikäli läkehoidon toteuttamiseen kuuluu pistettäviä lääkkeitä, Pirkanmaan hyvinvointialueen nimeämä lääkäri allekirjoittaa erillisen työntekijäkohtaisen lääkehoitoluvan.

4 Läkehoidon osaaminen ja osaamisen varmistaminen

Ensisijaisesti lääkehoitoa oppilaitoksella toteuttaa työntekijä, jolla on peruskoulutuksensa (lähihoitaja) pohjalta lääkehoito-osaamista. Työntekijä, jonka tutkintoon ei ole

kuulunut lääkehoidon opintoja, voi toteuttaa lääkärin oppilaalle määräämää, luonnollista tietä annettavaa lääkehoitoa. Tällöin lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen ja osaamisen varmistamiseen, sekä työnantajan hyväksymään oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelmaan.

Yksikön esihenkilöllä on vastuu varmistaa, että työntekijä on saanut riittävän lääkehoidon perehdytyksen. Käytännössä sivistyspalveluissa perehdyttäjänä toimii huoltaja tai terveydenhuollon edustaja. Pistoslääkityksen toteuttaminen vaatii niin lähihoitajakoulutettujen kuin muidenkin ammattilaisten osalta Pirkanmaan hyvinvointialueen nimeämän lääkärin allekirjoittaman lääkehoitoluvan.

Tays:n lasten diabetespoliklinikka järjestää diabetesopastuksen yhteydessä pistoslupaa (annostelu ihon alle s.c.) tarvitseville työntekijöille opastusta pistosten antamisen ja näyttöjen antotilaisuuden. Työntekijän mukanaan tuoma lääkelupalomake täytetään diabetespoliklinikalla näyttöjen osalta, jonka jälkeen esihenkilö toimittaa lomakkeen skannattuna turvasähköpostilla Pirkanmaan hyvinvointialueen Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden nimeämälle lääkärille hyväksymistä varten. Toissijaisesti lomake voidaan toimittaa paperipostilla palautuskuorella varustettuna. Mikäli lupia haetaan yksikössä samanaikaisesti useammalle työntekijälle, nämä toimitetaan kerralla hyväksyttäväksi.

Lupaa uusittaessa 5 vuoden kuluttua näyttöjä ei anneta Tays:n diabetespoliklinikalla vaan toteutetaan koulun toimesta joko terveydenhuollon koulutusorganisaatioiden kanssa yhteistyössä tai mikäli työntekijä on toteuttanut pistoshoitoa työssään säännöllisesti ongelmitta, voidaan lupaa jatkaa esihenkilön arvion perusteella. Tuolloin esihenkilö kirjaa puollon pistoslääkeluvalle ennen sen lähettämistä hyväksyttäväksi Pirkanmaan hyvinvointialueen nimeämälle lääkärille.

Työnantajan tulee tarjota lääkehoitoa toteuttaville ammattilaisille riittävää osaamisen varmistavaa koulutusta/perehdytystä säännöllisesti.

5 Lääkehoidon prosessi

5.1 Lääkitysturvallisuuden johtaminen

Johdon tehtävät ja vastuu on kuvattu osiossa 3.1. Mikäli lääkehoitoa antava tai muu henkilöstön jäsen huomaa epäkohtia lääkehoidon toteuttamisessa, tulee hänen tiedottaa asiasta rehtoria.

5.2 Lääkityksen ajantasaisuuden selvittäminen ja lääkemääräyksen antaminen

Hoitava lääkäri vastaa oppilaan lääkityksen ajantasaisuudesta ja lääkemääräyksen antamisesta. Huoltajan vastuulla on siirtää tämä tieto ja siinä tapahtuneet mahdolliset muutokset tarvittaville tahoille koulussa. Rehtori vastaa oppilaan yksilöllisen lääkehoidosuunnitelman laatimisen aloittamisesta ja sen toteuttamisesta.

5.3 Lääkkeen hankkiminen ja lääkevalikoima

Koulut eivät hanki oppilaiden lääkkeitä, vaan huoltajat toimittavat oppilaan tarvitsemat lääkkeet koululle. Opettajainhuoneiden ensiapukaappeihin ei pääsääntöisesti sisällytetä lääkevalikoimaa, mutta muutamia tabletteja ibuprofeenia ja parasetamolia säilytetään äkillisiä tilanteita varten (kohta 1.2).

Sivistyspalveluilla ei ole velvoitetta varautua poikkeustilanteisiin joditabletteja oppilaille tai henkilöstölle varastoiden.

Oppilaalle voidaan antaa lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan käyttöön ja joiden annostelu-aika ajoittuu oppilaan koulupäivään. Aamu- ja iltapäivätoiminta, koulun kerhotoiminta ja koulun ulkopuolinen toiminta, kuten leiritoiminta ovat osa koulupäivää. Huoltajat toimittavat lääkkeet annosteluohjeineen ensisijaisesti alkuperäispakkauksessa. Huoltajat toimittavat selkeät, yksinkertaiset ohjeet lääkeannoksista ja muista tarvittavista toimenpiteistä (esim. mahdolliset lääkehoitoon liittyvät ravitsemusohjeet) sekä niiden mahdollisista vaikutuksista hoitoon. Lääkettä voidaan

antaa lääkkeen määräjän (reseptilääke) tai terveydenhuollon ammattilaisen (itsehoitolääke) kirjallisen ohjeen mukaisesti.

5.4 Lääkkeiden säilyttäminen ja hävittäminen

Lääkkeitä säilytetään toimintayksiköissä ensisijaisesti lukittavassa kaapissa lääkkeen säilytysohjeen mukaisesti ja alkuperäispakkauksessa. Tällaisia paikkoja ovat oppilaan oma lukittava kaappi ja henkilöstön tiloissa sijaitsevat lääkekaapit.

Huoltaja vastaa lääkkeiden ja tarvittavien välineiden hävittämisestä.

5.5 Lääkkeen käyttökuntoon saattaminen, tarkistaminen ja antaminen

Lääkitys tapahtuu oppilaalle tutussa ja turvallisessa tilassa. Tuolloin lääkettä antavan aikuisen ja/tai opettajan tulee varmistaa, etteivät muut oppilaat ole lähellä. Läkettä antavan tulee varmistua oppilaan henkilöllisyydestä. Pienessä yksikössä oppilaat tunnetaan melko hyvin, ja tarvittaessa Wilman luokkakuvista voi varmistaa oppilaan henkilöllisyyden. Sijaiset perehdytetään. Oppilaalle laaditusta lääkehoitosuunnitelmasta tarkastetaan oikea lääke, sen annos, antoaika ja antotapa.

5.6 Yhteistyö muiden yksikköjen kanssa

Oppilaan huoltaja vastaa tiedon siirtymisestä oppilaan siirtyessä yksiköstä toiseen. Oppilaan yksilöllisestä lääkehoitosuunnitelmasta annetaan kopio huoltajalle, toimitettavaksi seuraavaan yksikköön. Uudessa yksikössä tulee kuitenkin tehdä yksilökohtainen lääkehoitosuunnitelman päivitys.

5.7 Oppilaan ja läheisen ohjaus ja neuvonta

Oppilaan ja hänen läheisensä lääkehoidon ohjaus ja neuvonta tapahtuu terveydenhuollossa.

6 Seuranta- ja palautejärjestelmä

6.1 Lääkehoidon haitta- ja vaaratapahtumien ilmoittaminen, seuranta ja käsittely

Lääkehoidon vaaratapahtumista (haittatapahtumat, poikkeamat, läheltä piti -tilanteet) ilmoitetaan luvussa 2.3 kerrotulla tavalla niin, että tilanne käsitellään riittävällä tavalla yksikössä esihenkilön johdolla ja myös niin, että tieto viedään anonymisti eteenpäin myös organisaatiotasolla (esim. sähköinen ilmoitusjärjestelmä), jotta mahdollinen järjestelmätason kehittämistoimien tarve on mahdollista tunnistaa.

Jokainen tapaus selvitetään ja mietitään keinot vaaratapahtumien uusiutumisen välttämiseksi. Työntekijän syylistämistä vältetään — käsittelyn tavoitteena on lääkehoidon turvallisuuden kehittäminen. Vaaratapahtumien kokonaismäärää ja laatua seurataan yksiköiden ja koko perusopetuksen johdossa ja poikkeamiin reagoidaan tarvittavalla tavalla esimerkiksi perehdytystä kehittämällä tai tiedonkulkua varmistaen.

Vakavista vaaratapahtumista ilmoitetaan akuutin tilanteen hoitamisen jälkeen myös Pirkanmaan hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden lääkehoitosuunnitelman hyväksyneelle lääkärille. Myös muista vaaratapahtumista voi tehdä kuntakohtaisen koosteen ja toimittaa sen vuosittain.

6.2 Lääkkeiden haittavaikutuksista ilmoittaminen

Lääkkeiden haittavaikutuksista ilmoitetaan huoltajalle. Mikäli kyseessä on merkittävä haittavaikutus, ollaan lisäksi yhteydessä 116 117 ja vakavassa tilanteessa 112.

6.3 Lääkkeiden tuotevirheistä ja lääkeväärennöksistä ilmoittaminen

Lääkkeiden tuotevirheitä ei lähtökohtaisesti seurata koulussa. Mahdollisista epäilyttävistä tilanteista informoidaan kuitenkin oppilaan huoltajaa.

6.4 Lääkinnällisiin laitteisiin liittyvien vaaratapahtumien ilmoittaminen

Mikäli oppilailla on käytössä lääkinällisiä laitteita (esim. PEG-letkuruokinta, insuliinipumppu), niiden käyttöön liittyvistä mahdollisista vaaratapahtumista informoidaan ensisijaisesti huoltajia. Mikäli tilanteessa arvioidaan olevan akuuttia vaaraa, soitetaan 116 117 tai 112.

6.5 Oppilaan / huoltajan tiedonsaanti ongelmatilanteista oppilaitoksella

Ongelmatilanteista ja niissä toimimisesta koulussa ollaan ensisijaisesti puhelimitse yhteydessä huoltajaan. Huoltajan on mahdollista antaa palautetta ja raportoida vaaratapahtumista rehtorille Wilman kautta.

6.6 Lääkitysturvallisuuden toteutumisen seuranta ja valvonta

Koulun rehtori seuraa lääkitysturvallisuuden toteutumista ja mahdollisia vaaratapahtumia, lääkehoitolupien ajantasaisuutta ja koulutusten tarvetta. Lääketurvallisuuden arviointi on osa koulun terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusta.

Tarkastukseen osallistuvat koulun rehtori, koulun henkilöstön edustaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi, huoltajaedustaja, oppilasedustaja, kunnan terveydensuojelu sekä kiinteistön edustaja.

Kuntatason vaaratapahtumien kokonaisuus toivotaan käytävän läpi opiskeluhuollon ohjausryhmässä sekä Pirkanmaan hyvinvointialueen edustajan (lääkehoitosuunnitelman hyväksyjä) kanssa, kun päivitettyä lääkehoitosuunnitelmaa ollaan hyväksymässä, jolloin voidaan tarvittaessa yhdessä miettiä keinoja lääkehoidon toteuttamiseksi entistä turvallisemmin.

7 Lääkehoitosuunnitelman liitteet

LIITE 1 Oppilaan lääkehoitosuunnitelma lyhyempi

LIITE 2 Oppilaan lääkehoidon seurantalomake

LIITE 3 Lääkehoidon vaaratapahtumailmoitus

LIITE 4 Lääkehoitolupa ihonalaisille pistoksille_varhaiskasvatus ja koulu_PIRHA_2025

13.2.2026 JN